

מקור המאמר בזהר פרשת ואתחנן דף רסא ע"ב - רסב ע"א
מעלת וסגולת לימוד תורה בדרך

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּכָל עוֹבְדוֹי, בְּעֵי בַר נֶשׁ לְשׂוֹאֵה לְקַבְּלֶיהָ לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְהָא אֲוִקִימְנָא מְלָה. רַבִּי יְהוּדָה לְטַעְמִיָּה, דְּאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הָאִי מָאן דְּאָזִיל בְּאַרְחָא, יְבוּיִן לְתַלְתָּ לְמַלְיוֹן, וְעֵילָא מְנַהוֹן צְלוֹתָא, וְאַף עַל גַּב דְּצְלוֹתָא יִתִּיר עֲלָאָה מְכַלָּא, תְּרִי חֲבָרִי אִו תְּלַתָּא דְלַעָאן בְּמַלִּי דְאֹרִייתָא. דְּהָא לָא מְסַתְּפִי, בְּגִין דְּשְׂכִינְתָּא (ס"א וְעֵילָא מְנַהוֹן צְלוֹתָא, וְעֵלְאָה מְכַלָּהוּ, חֲבָרִיָּא בְּמַלִּי דְאֹרִייתָא. דְּהָא שְׂכִינְתָּא) אֲשֶׁתְּתַפָּא בְּהַדִּיָּהוּ.

כִּי הָא דְרַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי חִיָּיא הוּוּ אֲזִילִי בְּאַרְחָא, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר (ס"א חִיָּיא) כְּתִיב, (בראשית א) וַיַּעַשׂ יי' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתָנוֹת עוֹר. וְכִי עַד הַשְּׂתָא פְּשִׁיטִי הוּוּ מִהֵהוּא עוֹר. אִין. אֶלָּא מָאֲנִי לְבוּשִׁי יִקַּר הוּוּ. אָמַר לִיָּה רַבִּי חִיָּיא, אִי הָכִי לָא אֲתַחֲזוֹן לְהוּ אֶפִּילוּ כְּתָנוֹת עוֹר. וְכִי תִימָא דְעַד לָא חָאֲבוּ אֲלִבְיָשׁוּ לְהוּ, לָא. אֶלָּא לְבַתָּר דְּחָבוּ כְּתִיב, וַיַּעַשׂ יי' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתָנוֹת עוֹר וַיִּלְבְּשֵׁם וְגו'.

אָמַר לִיָּה, הָכִי הוּא וְדָאִי, בְּקַדְמִיתָא הוּוּ כְּגוּוֹנָא דְלַעִילָא, וּמִתְפָּשְׁטִין מִן גּוּוֹנֵי דְלַתְתָּא, וְהָהוּ שְׂלָא חָטְאוּ הִלְבִּישׁוּ אוֹתָם - לָא. אֶלָּא אַחַר שְׁחָטְאוּ כְּתוּב (בראשית א) וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתָנוֹ עוֹר וַיִּלְבְּשֵׁם וְגו'.

אָמַר לוּ, כֶּף זֶה בּוֹדָאִי. בְּהַתְחַלָּה הָיוּ כְּמוֹ שְׁלֹמְעֵלָה, וּמִפְּשִׁטִּים מִהַגְּנֻנִים שְׁלֹמְטָה, וְהָיָה הָאוֹר

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּכָל מְעַשְׂוֵי צָרִיךְ הָאָדָם לְשִׁים כְּנַגְדּוֹ אֶת הַקְּדוּשָׁ-בְרוּךְ-הוּא, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ אֶת הַדְּבָר. רַבִּי יְהוּדָה לְטַעְמוֹ. שְׂאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִי שְׁהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ יְכוֹן לְשַׁלְּשָׁה דְבָרִים, וְעֵלְיוֹן מְכַלָּם זֶה הַתְּפִלָּה. וְאַף עַל גַּב שְׂתַּפְּלָה יוֹתֵר עֲלִיוֹנָה מִהַכֵּל, שְׁנֵי חֲבָרִים אִו שְׁלֹשָׁה שְׁעוֹסְקִים בְּדְבָרֵי תוֹרָה, שְׁהָרִי לָא יִפְחָדוּ, כִּי הַשְּׂכִינָה (וְלִמְעֵלָה מִהֶם תְּפִלָּה, וְעֵלְיוֹנָה מְכַלָּם, חֲבָרִים בְּדְבָרֵי תוֹרָה. שְׁהָרִי הַשְּׂכִינָה) מְשַׁתְּתַּפֵּת עִמָּם.

(כְּמוֹ זֶה ש) רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי חִיָּיא הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּתוּב (בראשית א) וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתָנוֹת עוֹר. וְכִי עַד עַכְשָׁו מִפְּשִׁטִּים הָיוּ מְאֹתוֹ הָעוֹר? כֵּן. אֶלָּא כְּלִי לְבוּשִׁי כְּבוֹד הָיוּ. אָמַר לוּ רַבִּי חִיָּיא, אִם כֶּף לָא רָאוּי לָהֶם אֶפְלוּ כְּתָנוֹת עוֹר. וְאִם תְּאָמַר שְׂעַד שְׂלָא חָטְאוּ הִלְבִּישׁוּ אוֹתָם - לָא. אֶלָּא אַחַר שְׁחָטְאוּ כְּתוּב (בראשית א) וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתָנוֹ עוֹר וַיִּלְבְּשֵׁם וְגו'.

נְהוּרָא דְלַעֲיָלָא אֶסְחָר עַלְיֵיהּ. וּלְבַתֵּר דְחָבוּ, אֶהְדָּר
 לֹון בְּגוּוּנֵי דְהָאֵי עַלְמָא, וְאַעְבֵּר מְנִיֵּיהּ גּוּוּנֵי דְלַעֲיָלָא.
 מַה כְּתִיב. וַיַּעַשׂ יי' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתָנוֹת
 עוֹר וַיְלַבִּישֵׁם מְגוּוּנָא דְהָאֵי עַלְמָא. כְּתִיב (שְׁמוֹת כט) וְאֵת
 אֶהְרֹן וְאֵת בְּנָיו תִּקְרִיב וְהִלַּבַּשְׁתָּם כְּתָנוֹת, הָתָם
 בְּגוּוּנָא דְלַעֲיָלָא. הָכָא כְּגוּוּנָא דְלִתְתָא. הָתָם כְּתָנוֹת
 שֵׁשׁ, הָכָא כְּתָנוֹת עוֹר. וְאַף עַל גַּב דְּאִיהוּ הָכִי,
 שְׁפִירָא דְאֵינוֹן לְבוּשֵׁין סָלִיק עַל כֻּלָּא.

וּתְפַקְחָנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם (בראשית ג) (בטיפסא) (בעפושא) דְהָאֵי
 עַלְמָא, מַה דְלֹא הוּוּ קוּדָם, דְהוּוּ
 מְשֻׁגְחִין וּפְקִחִין לַעֲיָלָא. לְזַמְנָא דְאִתֵּי כְתִיב, (ישעיה מב)
 וְהוֹלַכְתִּי עוֹרִים בְּדֶרֶךְ לֹא יָדְעוּ וְגו'. זְמִין קְדָשָׁא בְרִיד
 הוּוּא לְאַפְקָחָא עֵינֵין דְלֹא חֲפִימִין, וּלְאַסְתַּכְּלָא (דף רס"ב)
 בְּחֻכְמָתָא עַלְמָא, וּלְאַתְדַּבְּקָא בְּמָאֵי דְלֹא אֶתְדַּבְּקוּ
 בְּהָאֵי עַלְמָא, בְּגִין דִּינִדְעוּן לְמַאֲרִיהוֹן. וּכְאִין אֵינוֹן
 צְדִיקָא, דִּיזְכוּן לְהֵהוּי חֻכְמָתָא, דְלֹא חֻכְמָתָא
 כְּהֵהוּי חֻכְמָתָא, וְלֹא יָדִיעָה כְּהֵהוּי יָדִיעָה, וְלֹא
 דְבִקוּתָא כְּהֵהוּי דְבִקוּתָא.

בְּעוֹלָם הַזֶּה, כְּדִי שִׁידְעוּ אֵת רְבוּנָם. אֲשֶׁרֵי הַצְּדִיקִים שִׁיזְכוּ לְאוֹתָהּ חֻכְמָה, שְׁאִין חֻכְמָה
 כְּאוֹתָהּ חֻכְמָה, וְלֹא יָדִיעָה כְּאוֹתָהּ יָדִיעָה, וְלֹא דְבִקוּתָא כְּאוֹתָהּ דְבִקוּתָא.

הַעֲלִיּוֹן סוּבֵב עֲלֵיהֶם. אַחַר
 שְׁחַטְאוֹ הַחֲזִירִים בְּצוּרוֹת
 הָעוֹלָם הַזֶּה, וְהַעֲבִיר מֵהֶם
 הַצּוּרוֹת שְׁלֹמְעֵלָה. מַה כְּתוּב?
 וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם
 וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתָנוֹת עוֹר
 וַיְלַבִּשֵׁם, מְצוּרֹת הָעוֹלָם
 הַזֶּה. כְּתוּב (שְׁמוֹת כט) [וְאֵת אֶהְרֹן]
 וְאֵת בְּנָיו תִּקְרִיב וְהִלַּבַּשְׁתָּם
 כְּתָנוֹת. שָׁם כְּגוֹן עַלְיּוֹן, כָּאֵן
 כְּגוֹן תַּחְתּוֹן. שָׁם כְּתָנוֹת שֵׁשׁ,
 כָּאֵן כְּתָנוֹת עוֹר. וְאַף עַל גַּב
 שְׁכַף הוּוּא, הֵיכִי שֶׁל אוֹתָם
 לְבוּשִׁים עֲלָה עַל הַכֹּל.

וּתְפַקְחָנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם
 (בראשית ג). (בצורת) (בדפוס) הָעוֹלָם
 הַזֶּה, מַה שְׁלֹא הָיָה קוּדָם
 שְׁהִיּוּ מְשֻׁגְחִים וּפּוֹקְחִים
 לְמַעְלָה, לְעֵתִיד לְבֹא כְּתוּב
 (ישעיה מב) וְהוֹלַכְתִּי עוֹרִים
 בְּדֶרֶךְ לֹא יָדְעוּ וְגו'. עֵתִיד
 הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּוּא לְפַקֵּחַ
 עֵינֵים שֶׁל אַנְשִׁים לֹא חֻכְמִים,
 וְלְהַסְתַּכְּלָא בְּחֻכְמָה עַלְיּוֹנָה
 וְלְהַדְבִּיק בְּמָה שְׁלֹא נִדְבְּקוּ
 לְאוֹתָהּ חֻכְמָה, שְׁאִין חֻכְמָה
 דְבִקוּתָא כְּהֵהוּי דְבִקוּתָא.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים רְאוּ אוֹתָם לִיסָטִים הוֹלְכִים אַחֲרֵיהֶם לְקַפֵּחַ אוֹתָם. הִסְתַּכַּל בָּהֶם רַבִּי אֶלְעָזָר. בָּאוּ שְׁתֵּי חֵיוֹת שָׂדֵה וְהִרְגוּ אוֹתָם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּרוּךְ הִרְחַמֵּן שֶׁהֶצִּילָנוּ. קָרָא עֲלֵיהֶם, (משלי ד) בְּלִכְתָּךְ לֹא יֵצֵר צַעֲדֶךָ וְאִם תִּרְוִץ לֹא תִכְשַׁל, וְכָתוּב (תהלים לא) כִּי מִלְּאֲכִיו יֵצִוֶה לְךָ וְגו'.

עַד דִּהְיוּ אֲזִלֵי, חָזוּ אֵינּוֹן לְסָטִים אֲזִלֵי בְּתַרְיֵיהוּ, לְאַקְפָּחָא לֹון. אִסְתַּכַּל בָּהוּ רַבִּי אֶלְעָזָר, אָתוּ תִרִין חֵיוֹן בְּרָא וְקַטְלֵי לֹון. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּרוּךְ רַחֲמָנָא דִּישׁוּבֵן, קָרָא עֲלֵיהוּ, (משלי ד) בְּלִכְתָּךְ לֹא יֵצֵר צַעֲדֶךָ וְאִם תִּרְוִץ לֹא תִכְשַׁל, וְכָתִיב (תהלים צא) כִּי מִלְּאֲכִיו יֵצִוֶה לְךָ וְגו'. וְכָתִיב (שם) כִּי בִי חֶשֶׁק וְאַפְלָטָהוּ.

וְגו', וְכָתוּב (שם) כִּי בִי חֶשֶׁק וְאַפְלָטָהוּ.

סֵפֶר אוֹר הַזֶּהָר (עמוד 355)

וּרְבִינּוּ הִגִּיר "א זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה, אֲשֶׁר הָיָה כְּאֶחָד מִן הָרֵאשׁוֹנִים ... וְכָל רוֹז לֹא אָנִים לִיה ... בְּתַב פְּרוּשִׁים עַל הַזֶּהָר הַקְּדוּשׁ וְהַאֲדָרָא רַבָּה קְדִישָׁא וְהַסְפָּרָא דְצִנְיָעוּתָא וְהַתְקוּנֵי זֶהָר, וּבְבִאֲוִרִים עַל הַשְּׁלָחוֹן עֲרוּךְ מִבֵּיא מְקוּרוֹת מִדְּבַרֵי הַזֶּהָר ... וְכָל תַּמִּימֵי דְרַךְ הוֹלְכִים בְּתוֹרַת הַזֶּהָר וּמֵאֲמִנִים בּוּ.

(הקדמת ספר זהר הרקיע להאדמו"ר מראדוץ זכר צדיק לברכה)

רַבִּים מִיַּחֲסִים אֶת עֲרִיכְתּוֹ שֶׁל סֵפֶר הַזֶּהָר לְדוֹרוֹת שְׁלֵאֲחֵר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי, בִּימֵי הָאֲמוֹרָאִים. עַל נֹכַחוּתָם שֶׁל אֲמוֹרָאִים בְּסֵפֶר הַזֶּהָר פּוֹתֵב הֵרֵב רַבִּי נְחוּם מִטְּשָׁרְנוּבִיל, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ:

מִי שְׁזוּכָה לְהַשִּׁיג אוֹר הַגְּנוּז שֶׁבַתוֹרָה, שְׁעַל יְדֵי זֶה מִבֵּיט מִסּוּף הָעוֹלָם וְעַד סוּפוֹ, אִזּוּ אֵין חִלּוּק אֲצִלוּ בְּמָה שֶׁהוּא עֵתָה בְּהוּה מִיָּד, וּבֵין מָה שֶׁהָיָה לְדוֹרוֹת. וְלִכֵּן אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי בְּזֶהָר מָה שֶׁאָמַר [הָאֲמוֹרָא] רַבָּה בַר בַּר חֲנָנִי, שֶׁהָיָה אַחֵר כַּמָּה דוֹרוֹת, וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרָנָם לְבִרְכָה עַל מִשָּׁה רַבִּינוּ עֲלֵיו הַשְּׁלוֹם, שֶׁרָאָה אֶת רַבִּי עֲקִיבָא יוֹשֵׁב וְדוֹרֵשׁ, אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה אַחֵר דוֹרוֹת הַרְבֵּה, וְכָל זֶה מַחֲמַת שְׁעַל יְדֵי תוֹרָתָם בָּאוּ לְאוֹר הַגְּנוּז, וְשֵׁם אֵין חִלּוּק בֵּין מִיָּד וְלְדוֹרוֹת. (מְאוּר עֵינַים פְּרִשְׁת צו)

יֵשׁ הַרְוָאִים אֶת הַתְּקוּפָה שְׁבָה נַעֲרָךְ הַזֶּהָר בְּצוּרְתּוֹ כִּפִּי שֶׁהוּא לְפָנֵינוּ – בְּתַקּוּפַת הַגְּאוּנִים, מֵאוֹת שָׁנִים לְאַחַר פְּטִירַת רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי (הֵרֵב אֲבָרְהָם גְּאֵלְנָטִי בְּ"אוֹר הַחֲמָה" לְזֶהָר פְּרִשְׁת וַיִּשְׁלַח דָּף קנ"ט.).

ג) סֵדֶר גְּלוֹי סֵפֶר הַזֶּהָר הַקְּדוּשׁ

בְּסֵפֶר יוֹחֲסִין לְרַבִּי אֲבָרְהָם זְכוּת נִדְפַס קִטְעַ מִכְּתַב יָד שֶׁל רַבִּי יִצְחָק דָּמֶן עֵבּוּ (מְקַבֵּל יוֹדַע וְתַלְמִידוֹ שֶׁל הַרְמַב"ן), הַמְּגַלָּה לָנוּ כַּמָּה עֲבָדוֹת חֲשׁוּבוֹת בְּיוֹתֵר בְּקִשְׁר לְהַתְּגַלּוֹת וּפְרָסוּם סֵפֶר הַזֶּהָר.

כְּאֲשֶׁר נִכְבְּשָׁה עֵבּוּ בִּידֵי הַמְּסַלְמִים (בְּסוּף הַמָּאָה ה-13), יֵצֵא רַבִּי יִצְחָק דָּמֶן עֵבּוּ לְסֵפֶר, "לְחַקֵּר בִּיצֵד נִמְצָא בְּזַמְנּוֹ סֵפֶר הַזֶּהָר אֲשֶׁר עָשָׂה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ בְּמַעֲרָה", וְזֶה לְשׁוֹנוֹ:

וּמִפְּנֵי שֶׁרָאִיתִי כִּי דְבַרְיוֹ מִפְּלָאִים, יִשְׁאֲבוּ מִמְּקוֹר הָעֲלִיוֹן, הַמַּעַן הַמְּשַׁפִּיעַ בְּלִתִּי מְקַבֵּל, בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, רַדְפֵתִי אַחֲרָיו וְאִשְׁאַלְהָ אֶת הַתְּלַמִּידִים הַנִּמְצָאִים בְּיָדָם דְּבָרִים גְּדוּלִים מִמֶּנּוּ, מֵאֵין בָּא לָהֶם סוּדוֹת מִפְּלָאִים מְקַבְּלִים מִפָּה אֶל פֶּה, אֲשֶׁר לֹא נִתְּנוּ לְכַתֵּב, וְנִמְצָאוּ שֵׁם מִבְּאֵרִים לְכָל קוֹרָא סֵפֶר, וְלֹא מִצְאָתִי תְּשׁוּבוֹתֵיהֶם עַל שְׁאֵלָתִי זֹאת מְכוֹנוֹת, זֶה אוֹמֵר בְּכָה וְזֶה אוֹמֵר בְּכָה...

שְׁמַעֲתִי אוֹמְרִים לִי עַל שְׁאֵלָתִי, כִּי הֵרֵב הַנְּאֻמָּן הַרְמַב"ן זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה שֶׁלַח אוֹתוֹ מֵאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל לְקַטְלוֹנִיא לְבָנּוּ, וְהִבִּיאוּ הַרוּחַ לְאַרְצֵי אֲרָגוֹן... וְנִפְּל בְּיַד הַחֲכָם רַבִּי מִשָּׁה דִי לִיאֹון. וַיֵּשׁ אוֹמְרִים שְׁמַעוֹלָם לֹא חֲבַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי סֵפֶר זֶה, אֲבָל רַבִּי מִשָּׁה זֶה הָיָה יוֹדַע שֵׁם הַפּוֹתֵב, וּבְכַחוֹ יִכְתַּב רַבִּי מִשָּׁה זֶה דְּבָרִים מִפְּלָאִים אֵלָה.

(סֵפֶר יוֹחֲסִין הַשְּׁלָם דָּף פ"ז וְאֵילָךְ)